

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 35/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av inkomstskattelagen och ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av 77 § inkomstskattelagen

Regeringens proposition med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av inkomstskattelagen och ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av 77 § inkomstskattelagen (RP 122/2002 rd)

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 september 2002 en proposition med förslag till lagar om ändring av inkomstskattelagen och ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av 77 § inkomstskattelagen (RP 122/2002 rd) till finansutskottet för beredning.

Dessutom remitterade riksdagen den 3 december 2002 en proposition om komplettering av den ovannämnda propositionen (RP 255/2002 rd) till finansutskottet för beredning.

Utskottet har behandlat propositionerna tillsammans och lämnar ett gemensamt betänkande om dem.

Lagmotionerna

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagförslag:

- LM 59/2001 rd — Bjarne Kallis /kd m.fl.: Lag om ändring av 124 § inkomstskattelagen (sänd 13 juni 2001)

- LM 86/2001 rd — Lauri Oinonen /cent mf.l.: Lag om ändring av 93 § inkomstskattelagen (sänd den 4 oktober 2001)

- LM 152/2002 rd — Mauri Pekkarinen /cent mf.l.: Lag om ändring av inkomstskattelagen (sänd den 19 november 2002)

Utlåtanden

Grundlagsutskottet har på finansutskottets begäran lämnat utlåtande i saken (GrUU 42/2002 rd), som bilagts betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- överdirektör Lasse Arvela och regeringsråd Kirsi Seppälä, finansministeriet
- överinspektör Erkki Laanterä, Skattestyrelsen

- direktör Esko Kiviranta, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- ekonom Helena Pentti, Finlands Fackförbunds Centralorganisation rf
- specialsakkunnig Mikael Enberg, Finlands Kommunförbund
- direktör Tero Honkavaara, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- chefsekonom Jaana Kurjenoja, Skattebetalarnas Centralförbund
- avdelningschef Hannele Ranta-Lassila, Centralhandelskammaren.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionerna

Regeringen föreslår att inkomstskattelagen och ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av 77 § inkomstskattelagen skall ändras. Enligt förslaget skall maximibeloppet för det avdrag för inkomstens förvärvande som beviljas i inkomstbeskattningen höjas från 460 euro till 590 euro. Också maximibeloppet för förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen föreslås bli höjt från 2 140 euro till 2 300 euro. Den tidsbegränsade skattefriheten för sysselsättningsstöd som betalas till hushåll föreslås bli permanent.

Regeringen föreslår skattelättnaden för sådana fastigheter som överlåtits till staten för andra än naturskyddsändamål slopas i fråga om beskattningen av överlåtelsevinst. Det särskilda stöd som betalas till invandrare föreslås bli skattefritt. Också vissa tekniska ändringar skall enligt förslaget införas i lagen till följd av ändringar som gjorts i annan lagstiftning än skattelagstiftningen.

Den s.k. sexmånadersregeln i fråga om skattefrihet för lön för arbete som utförts utomlands skall enligt förslaget förlängas med ett år.

Propositionerna hänför sig till budgetpropositionen för 2003 och avses bli behandlade i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft i början av 2003.

Lagmotionerna

I lagmotion LM 59/2001 rd föreslås att 124 § inkomstskattelagen ändras så att överlåtelsevinsten gällande egendom som bygger på kortvarigt ägande, kortare tid än en månad, skall beskattas strängare och vinst som bygger på ägande under mer än 20 år skall beskattas lindrigare.

I lagmotion LM 86/2001 rd föreslås att 93 § inkomstskattelagen ändras så att den övre gränsen för avdragsrätten gällande resekostnader slopas helt och avdragsrätten också gäller boendekostnaderna för s.k. andra bostäder. Vidare föreslås vissa preciseringar i beräkningen av självriskandelen under arbetslöshetsmånader.

I lagmotion LM 152/2002 rd föreslås att 124 § 2 mom. i inkomstskattelagen ändras så att inkomstskatteprocenten för överlåtelsevinst gällande egendom som varit i någons ägo under kortare tid än ett år blir 45.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet tillstyrker godkännande av lagförslagen i propositionen och den kompletterande propositionen med följande anmärkningar och förslag till ändringar.

Grundlagsutskottets utlåtande

Finansutskottet begärde utlåtande av grundlagsutskottet om vilken effekt en höjning av förvärvsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen har på kommunernas beskattningsrätt. Begäran om utlåtande hängde samman med frågan om den konstitutionella dimensionen hos kommu-

nernas beskattningsrätt som hade förelagts grundlagsutskottet redan tidigare i samband med regeringens proposition RP 123/2002 rd om ändring av 12 § lagen om skatteredovisning och 124 § inkomstskattelagen.

Grundlagsutskottet konstaterade att de som stiftar skattelagar i princip har rätt att bestämma om lindringar i skattebördan också när det gäller kommunalbeskattningen. Det är främst det kommunala självstyret som medför inskränkningar i denna rätt. För beskattningsrätten, som utgör en del av självstyret, är det väsentligt att beskattningsrätten är reell och kommunerna därigenom själva kan besluta om sin ekonomi. Grundlagsutskottet anser att den minskande effekt som den föreslagna ändringen har på skatteinkomsterna är så liten att den inte strider mot det kommunala självstyret. Förslaget om förvärvsinkomstavgifter kan därför behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Detaljmotivering

De sakkunniga tog främst upp frågor kring bestämmelsen om överlåtelse av fast egendom till Forststyrelsen och behovet av att förlänga övergångsbestämmelsen för 77 § i inkomstskattelagen med ytterligare ett år. Dessutom tog de sakkunniga upp kompensationen till kommunerna för förvärvsinkomster.

Partiellt skattefria överlåtelsevinster

I 49 § i inkomstskattelagen föreslås tillämpningsområdet för den presumtiva anskaffningsutgiften begränsas när säljaren säljer en fastighet som används som ekonomiskog till Forststyrelsen. Den presumtiva anskaffningsutgiften på 80 procent skall fortfarande tillämpas på andra överlåtelser av fastigheter till stat, kommuner och andra offentliga samfund.

Det primära syftet med ändringen är att skatten skall bli neutral när det gäller försäljning av en ekonomiskog.

Vid utfrågningen av de sakkunniga kom det fram att formuleringen i bestämmelsen inte stämmer överens med motiveringen. Den föreslagna bestämmelsen är mer omfattande än avsikten egentligen har varit. Bestämmelsen leder

till att säljaren går miste om skattevinsten på anskaffningsutgiften också när en fastighet överlåts till Forststyrelsen till exempel för försvarets behov, som mark i utbyte för naturskyddsområden eller för forskningssyften. Utskottet föreslår en precisering i 2 mom. för att bestämmelsen skall motsvara det ursprungliga tillämpningsområdet.

Förlängd giltighet för övergångsbestämmelsen i 77 § i inkomstskattelagen

I propositionen föreslår regeringen att giltigheten för övergångsbestämmelsen i 77 § inkomstskattelagen förlängs med ytterligare ett år. Det har ansetts nödvändigt att förlänga giltighetstiden för den gamla så kallade sexmånadersregeln oavsett om det nya skatteavtalet mellan Finland och Ryssland träder i kraft från och med nästa år eller inte. I propositionen sägs att skatteavtalet och sexmånadersregeln i övergångsbestämmelsen kan samordnas slutgiltigt först när det nya skatteavtalet mellan Finland och Ryssland träder i kraft.

Också de sakkunniga ansåg det viktigt att giltighetstiden för övergångsbestämmelsen förlängs, eftersom det gamla skatteavtalet med Sovjetunionen enligt ett tilläggsprotokoll till det nya skatteavtalet med Ryssland får tillämpas i 36 månader på bygg-, sammansättnings- och installationsverksamhet som inleds före 2003.

Det nya skatteavtalet mellan Finland och Ryssland och det anknyttande protokollet har enligt vad utskottet erfarit antagits och ratificerats av båda länderna. Avtalet träder i kraft den 1 januari nästa år. Med hänvisning till erhållen utredning anser utskottet det är befogat att giltighetstiden för övergångsbestämmelsen i 77 § i inkomstskattelagen ytterligare förlängs.

Kompensationen till kommunerna

Förslaget att höja förvärvsinkomstavgiften inom kommunalbeskattningen ingår i en större skattepolitisk reform, där inkomstskatterna föreslås minska med ungefär 429 miljoner euro jämfört med skatterna i år. Av beloppet står kommunerna för drygt 100 miljoner euro, varav bara för-

värvsinkomstavdraget står för hela 63 miljoner euro.

Vid utfrågningen av de sakkunniga framhölls det att skattelättnaderna för låginkomsttagare i flera år har genomförts med hjälp av förvärvsinkomstavdraget. Om kommunerna inte får full kompensation för skatteförlusterna kommer den kommunala ekonomin överlag att försämrast. Dessutom slår ändringen hårt mot kommuner där det finns många skattebetalare med små inkomster.

Regeringen föreslår att kommunerna skall få full kompensation för de förlorade skatteinkomsterna. Kompensationen består av flera olika poster som enligt finansministeriet sammantaget har en positiv effekt på den kommunala ekonomin.

I samband med behandlingen av ett förslag till ändring av lagen om skatteredovisning (RP 123/2002 rd) framhöll finansutskottet att de finansiella relationerna mellan stat och kommuner måste utredas grundligt bland annat i samband med besluten om utdelningen av samfundsskatten. Grundlagsutskottet anser visserligen att det höjda förvärvsinkomstavdraget inte har så

stora konsekvenser för den kommunala ekonomin att kommunernas självstyrelse är hotad. Trots detta anser utskottet det nödvändigt att kostnadsfördelningen och kompensationen mellan stat och kommun i mån av möjlighet görs tydligare och blir mer överskådlig.

Förslag till beslut

På grundval av det ovanstående föreslår finansutskottet

att det första lagförslaget i övrigt godkänns i enlighet med proposition RP 122/2002 rd utom att 49 § 2 mom. godkänns med ändringar och 95 § 1 mom. 1 punkten godkänns i enlighet med proposition RP 255/2002 rd (Utskottets ändringsförslag) och

att det andra lagförslaget godkänns utan ändringar och

att lagmotionerna LM 59/2001 rd, LM 86/2001 rd och LM 152/2002 rd förkastas.

Utskottets ändringsförslag

49 §

Partiellt skattefria överlåtelsevinster

— — — — —
Den i 1 mom. avsedda lättnaden tillämpas inte vid överlåtelse av fast egendom till Forststyrel-

sen för några andra ändamål än naturskyddsändamål, försvarsmaktens behov, forskningsändamål eller något annat liknande samhälleligt ändamål.

Helsingfors den 4 december 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Maria Kaisa Aula /cent		Irja Tulonen /saml
vordf. Kari Rajamäki /sd		Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
medl. Olavi Ala-Nissilä /cent		Kari Uotila /vänst
Pirjo-Riitta Antvuori /saml (delvis)	ers.	Ulla Anttila /gröna
Seppo Kääriäinen /cent		Liisa Hyssälä /cent
Reijo Laitinen /sd		Ulla Juurola /sd
Hanna Markkula-Kivisilta /saml		Bjarne Kallis /kd
Tuija Nurmi /saml (delvis)		Kari Kantalainen /saml
Mauri Pekkarinen /cent		Juha Karpio /saml
Virpa Puisto /sd (delvis)		Pekka Kuosmanen /saml (delvis)
Ola Rosendahl /sv (delvis)		Iivo Polvi /vänst.
Matti Saarinen /sd (delvis)		

Sekreterare i skattedelegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION 1

Motivering

I enlighet med den budgetlinje Centerens riksdagsgrupp gått in för 2003 föreslår vi i reservationen att beskattningen av försäljningsvinster efter kort ägartid skärps.

Vi föreslår också att de som på grund av sitt arbete måste göra långa resor får en något större rätt att dra av kostnaderna för arbetsresor i beskattningen.

Skärpning av beskattningen av spekulativa försäljningsvinster

Beskattningen av försäljningsvinster på basis av kortvarigt ägande är rätt lindrig i Finland. Arbetsgruppen för utveckling av inkomstbeskattningen konstaterar i sin nyss utkomna promemoria att beskattningen av spekulativa försäljningsvinster är strängare än annan beskattning i många europeiska länder, såsom Tyskland, Österrike och Belgien. Som spekulativ vinst betraktas i allmänhet vinst på basis av mindre än ett års ägande.

Skattesatsen för försäljningsvinst är för närvarande 29 %. Med inräknande av den presumtiva anskaffningsutgiften går det högst 14,5 % skatt för försäljningsvinsten för egendom som ägts i mer än 10 år och högst 23,2 % av försäljningspriset på egendom som ägts mindre än 10 år. I det förstnämnda fallet är den kalkylerade försäljningsvinsten 50 % och i det senare fallet 80 % av överlåtelsepriset och det är på dessa summor som skatten på 29 % beräknas.

Centern föreslår att skatten på försäljning av egendom som ägts i mindre än ett år höjs från 29 till 45 %. Förhöjningen gäller inte beskattningen av vinst på försäljning av egen bostad. Det betyder att skatten på försäljningspriset på egendom ägts i mindre än ett år blir högst 36 %. Jäm-

fört med skatten på arbetsinkomster kan detta inte anses oskäligt.

Vi har räknat ut att denna förhöjning ökar statens skatteinkomster med i snitt 50 miljoner euro på årsnivå. Hur den föreslagna skatteomläggningen påverkar placerarnas beteende och hur stora försäljningsvinster som kommer att inflyta härafter är givetvis svårt att säga exakt.

Efter 1993 har de skattepliktiga överlåtelsevinserna i genomsnitt varit 1 600 miljoner euro per år. Vår bedömning är att 20 % av detta belopp kommer från överlåtelser på basis av kortvarigt ägande.

Höjd skatteavdragsrätt för kostnaderna för arbetsresor

Vi föreslår att taket för skatteavdrag för arbetsresekostnader höjs från 4 700 till 5 200 euro. Kostnadseffekten blir ca 5 miljoner euro. Höjningen skulle vara en morot för att få folk att ta emot arbete också längre bort hemifrån. Samtidigt skulle den ge flitiga resenärer en viss kompensation för den åtstramade beskattningen av trafikbränslen.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

att det andra lagförslaget i utskottets betänkande godkänns i enlighet med betänkandet och

att 93 § i det första lagförslaget i utskottets betänkande godkänns utifrån lagmotion LM 86/2001 rd och 124 § i enlighet med lagmotion LM 152/2002 rd (Reservationens ändringsförslag) som följer:

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 143 § 7 mom., sådant det lyder i lag 1241/2001, och
ändras 92 § 1, 2, 4, 7, 9, 11, 13, 14 och 22 punkten, 93 § 1 och 4 mom., 95 § 1 mom. 1 punkten och 105 a § 2 mom. *samt* 124 § 2 mom.,
 av dessa lagrum 92 § 11 punkten sådan den lyder i lag 475/1998, 14 punkten i lag 1333/1995 och 22 punkten i lag 1263/1997, 93 § 1 och 4 mom. och 95 § 1 mom. 1 punkten i lag 896/2001 och 105 § 2 mom. i nämnda lag 1241/2001 *samt* 124 § 2 mom. i lag 1459/2001, samt
fogas till 49 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1502/1993, ett nytt 2 mom. som följer:

49 §
 (Som i FiUB)

92 §
 (Som i FiUB)

93 §

Kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen

Som utgift för inkomstens förvärvande anses även kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen, beräknade enligt kostnaderna för anlåtande av det billigaste fortskaffningsmedlet. Sådana kostnader kan dock dras av till ett belopp av högst 5 200 euro per år och endast till den del de under skatteåret överstiger 500 euro (självriskandel). (Nytt)

(4 mom. som i FiUB)

95 §
 (Som i FiUB)

105 a §
 (Som i FiUB)

124 § (Ny)

Fastställande av skatten

Inkomstskatteprocenten på kapitalinkomst är 29 med undantag för egendom som ägts i mindre än ett år, där inkomstskatteprocenten för överlåtelsevinsten är 45. Inkomstskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner är likaså 29. Om fördelningen av samfundsskatten och skatten på samfällda förmåner mellan olika skatteta- gare bestäms i lagen om skatteredovisning (532/1998). På inkomst av samfund och samfäll- da förmåner från landskapet Åland betalas dock 21,5209 procent i skatter till staten för skatte- året 2002.

FiUB 35/2002 rd — RP 122/2002 rd, RP 255/2002 rd

Helsingfors den 4 december 2002

Maria Kaisa Aula /cent
Olavi Ala-Nissilä /cent
Seppo Kääriäinen /cent

Mauri Pekkarinen /cent
Liisa Hyssälä /cent

RESERVATION 2

Motivering

I proposition RP 122/2002 rd och RP 255/2002 rd föreslås bl.a. ändringar i beskattningen av överlåtelsevinst. Regeringen föreslår dock inte i propositionen några ändringar i beskattningen av överlåtelsevinst på basis av kortvarigt ägande. Enligt min mening bör skatteprocenten för överlåtelsevinst påverkas betydligt mer av ägartiden.

I lagmotion LM 59/2001 rd föreslås att skatteprocenten för överlåten egendom som ägts i mer än 20 år skall vara 15 och för egendom som ägts mindre än sex månader 50.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår jag

att lagförslagen i proposition RP 122/2002 rd och RP 255/2002 rd i övrigt föreslås i enlighet med utskottets betänkande men att det första lagförsla-

get kompletteras med en ny 124 § som följer:

124 § (Ny)

Fastställande av skatten

Inkomstskatteprocenten på kapitalinkomst är 29 med undantag för egendom som ägts i mer än 20 år, i fråga om vilken inkomstskatteprocenten för överlåtelsevinst är 15 och för egendom som ägts i mindre än sex månader, i fråga om vilken inkomstskatteprocenten för överlåtelsevinst är 50. Inkomstskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner är likaså 29. Om fördelningen av samfundsskatten och skatten på samfällda förmåner mellan olika skattetagare bestäms i lagen om skatteredovisning (532/1998). På inkomst av samfund och samfällda förmåner från landskapet Åland betalas dock 17,9742 procent i skatt till staten för skatteåret.

Helsingfors den 4 december 2002

Bjarne Kallis /kd

FiUB 35/2002 rd — RP 122/2002 rd, RP 255/2002 rd